GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe l'anu 10 fl., pe 1/2 5 fl. v. a. Tieri esterce 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 93. **Brasiovu 11 Decembre 29 Novembre** **1872.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Brasiovu 9 Dec. 1872.

Abia se emisera preinaltele scrisori de mana ale Mai. Sale una catra c. Lonyay prin care lu dessarcina de presidenti'a ministeriale si de oficiulu de ministru alu apararii tierii, alt'a catra min. Szlavy, prin care lu denumi presiedente, invitandulu a recompune ministeriulu, ambe cu dat'a din 4 Decembre a. c., si in 5 Decembre ministeriulu mai totu celu vechiu redenumitu de Szlavi si sanctionatu de Maiest. Sa se si presentà in dieta, cu unu programu, in care insira numai facendele in sesiunea acésta, ad. despre indemnitate, organisarea fundului regiu, si a confiniloru desmilitarisate, apoi bugetulu, imprumutu pentru acoperiri, cercetari de ratiuni, caus'a bancei si a finantieloru si revisiunea casei séu a dietei. Neci de reformarea séu modificarea legei nationalitatiloru, neci de schimbarea legei de alegere, de virilismu, neci unu proiectu despre punerea in praxe a principiului de egale indreptatire, care a ajunsu a se metamorfosa in arbitriu castica deakistu, neci vreunu prolectu pentru pedepsirea anarchistiloru, cari calca cà din virtute tóte drepturile, ce — dé — se mai incurcara ici cólea prin legile facultative in caus'a limbii altoru popóra, neci urgent'a necessitate a multiumi pretensiunile nationalitatii romane din Transilvani'a, garantate prin sanctionarea suveranului si prin atate rescripte regesci, asecuratérie, ca se voru respecta: nemica din aceste, neci chiaru despre nedreptatea strigatória la ceru, ce ni se face, ca nu se pórta neci cea mai pucina grigia de cultur'a nationale a poporului nostru, ci numai de cultur'a poporului maghiaru, infundandulu pe acesta cu totu feliulu de institute de cultura in limb'a sa din sudorile poporului nostru versate in tesaurulu statului, cu tóte, ca dupa § 17 din legea de nationalitati statulu e obligatu a ne provedé poporulu cu scóle nationali pana susu la cultur'a academica. Hei! Apoi la ce avemu se ne mai asteptamu si sub acestu ministeriu, déca neci nu visaza de vindecarea acestoru rane, care cangrenéza pana in colib'a lui „Mosiu Toma“. — Viderint consules et patres conscripti! —

Asia min. sanctionatu totu in 5 Dec. sta din br. Bela Wenkheim min. lenga persóna Mai. Sale, Carlu Kerkapoly finantie, Wilch. Tóth interne, Teodoru Pauler justitia, L. Tisza lucr. p. si comunicatiune, Augustinu Trefort cultu si instr., C. Petru Pejacsovich min. Croato-Slavon-Dalmatinu, estia toti au mai fostu, si c. Jos. Zechy la agricultura, industria si comerciu, ér' min. pentru apararea tierii se comite deocamdata min. Presiedinte (Hallan nu e denumitu.) Estia fura presentati dietei de pres. Szlavi, care in locu de credeu politicu disese numai atata, ca crede, cumca cas'a n'are lipsa se-se desvólte principiale professate, ca-ce ea le cunósce, ele suntu cele ale partitei din a carei maioritate suntu si se voru tiené de acele, pana ce voru avé increderea casei. Cu éljen fù primita acésta presentare. Ttranspare, ca ministrii ér' au convenitu intre sene se fia solidari, cum se dovedira si la caderea lui Lonyay; apucatur'a partitei deakiane. Lonyay in clubulu deakistu fù mai divinatu de éljenuri si aprobmise, ca va lucru cá deputatu la tóte cestiunile respective, dise partitei, ca acum are cea mai mare necessitate de unire, Szlavy asemine -si arata dorintia, cá se tiena una cá o partita tare; Deak respundiendule inca recomenda unirea in cugetu si simtiri intre aplause.

Acum se judecamu bine, unde batu cuvintele lui Lonyay dise in clubulu deakistu: Elu dise ca au fostu timpuri nefavorabile, in cari tóta bun'a lui vointia s'a prefacutu in nemica, ca n'a potutu strabate (unde?) si „chiaru in dilele din urma i se arbori una situatiune, in catu nu mai potea intardia, a delatura tóte motivele personali si a-si cede loculu partitei, care i l'a datu.“ In dilele din urma afara de scandalulu parlamentariu a mai pasatu Lonyay si alta lovitura mai delicata.

In cercurile curtii se vorbea ad. pela 2 Dec. positivu de disgrati'a, in care a cadiutu Lonyay la Maiest. din caus'a differintieloru avute cu archiducele Iosefu, comandantulu chefu alu honvediloru, ca-ce mai antaiu ar' fi disu, ca o notitia publicata in of. „Közlöny“ in causa avansementeloru de honvedi din Novemb. ar' fi esitu fora scienti'a lui, asia fù provocatu celu numitu de Lonyay cá vinovatu la publicare, cá se-si dè demissiunea; inse intr'aceea manuscriptulu notitiei devenì in man'a Maiest. Sale si in elu se vedea corecturi de man'a lui Lonyay, de unde acestu conflictu se privì de causa dimpreuna decidetória la neindatenat'a deslegare a crisei cabinetului, cá ministeriulu se-si dè solidariu demisiunea si apoi totu din midiuloculu lui se fia numitu Szlavi, care reabilità ér' min. de mainainte. Se descrie prin diurnale si decursulu acestoru nevoi, alu caroru mediu lu atinseramu aici. Deaici ne potemu explica si aplausele clubului deakianu facute lui Lonyay, ca elu va lucra si mai incolo in favórea partitei si a maghiarismului. —

Iosefu Szlavi noulu min. presiedente,

nascutu in 1819, crescutu in Vien'a in Teresianum, cá fiiu de oficiru maioru, a invetiatu dupa acea montanistic'a in Schemnitz; in 1843 intrà in servitiu la baile r. din Oravicza; 1845 la curte cá concipistu adjunctu; 1846 se denumi secretariu la camer'a de curte din Bud'a; 1848 cu Duschek merse la Dobriciuu de unde, dupa 14 Aprile, candu se prochiamà republic'a, in Maiu 1849 fù tramisu de Kossuth cá comisariu r. la Oravicza, unde remase si dupa macelulu dela Világosiu, luandu asupra tóta responsabilitatea ordinatiuniloru regimului maghiaru privitórie la directiunea tesaurului de bai; in sér'a nascerii Domnului tribunalulu martiale austriacu l'a condamnatu la 5 ani de carcere, transportanduse la Olomutiu, unde cá prinsu cu ferrele in petiore maturà stratele 2 ani, pana ce in 1852 se dede amnesti'a generale, candu liberanduse se puse pe studiulu matematicei si trai retrasu in Posoniu, loculu nascerii si la bunurile sale in Biharia pana in 1860, candu se denumi consil. locotenentiale; in 1865 cá comite supremu in Biharia intrà in cas'a magnatiloru, 1867 denumindse ministeriu a fostu secretariu de statu la interne, dupa demisiunea br. Wenkheim cá min. de interne, si repasirea c. Mico, Szlavi primi min. de comerciu si agricultura. In vér'a tr. dede unu rondu de calatoria si prin Ardealu si in Brasiovu fù bine primitu de sasi cu banchetu, la care toastà despre interesulu regimului de a apera si pretege pe óspetii sasii in contra pericului multimei; — vorbi si cu fraternisantii romani. Autonomi'a Transilvaniei numai cu — fortia — se póte restitui, se audiea ca li ar' fi reflectatu. — Toti lu descriu cá barbatu invetiatu, strujitu si mare birocratu. In clubulu deakianu fù cá credentiosu deakistu salutatu cu eljenuri; elu inca a spromisu a se tiené cu mani cu petióre de politic'a deakista, cerendui sprijinulu, care i se si apromise. Prin urmare numai Lonyay lipsesce cá persóna, altufeliu nemica nu se stramuta, deci totu sub stapanirea ignorarii si a trantelei la pariete remanemu, dér' multu a fostu, pucinu a remasu; va veni si sistemulu, sub care nu se voru cóce placinte tótu numai suprematismului. O natiune resoluta si nedesbinata nu se póte ignorà indelungatu, Szlavi inca trebue se vorbésca asia in conscienti'a de omu culto, si afundu patrundiatoriu. — Vederemo! —

Diurnalele maghiare se intrecu intru a condamna starea de facia a representantii Ungariei Anumitu „Reforma“ deakistiloru dupa „Albina“ vorbesce asia:

„Tiér'a sangera din rane afunde, mai afunde de catu au fostu acelea, pre ceri i le-a fostu deschisu absolutismulu, si mai dureróse de catu acelea, ca-ci ele sunt causate de insasi man'a filloru sei.“

„— — — — Carm'a, sórtea tuturoru intereseloru tierei, este se devina pre man'a — nu aceluia carele ar fi chiamatu si demnu de ea, ci acelui mai intreprindietoriu.“

Dupa o scurta libertate de cinci ani onorabilitatea a incetatu a fi onorabilitate. . . . . .“

„Reporturi reu incurcate, concepte falisficate si o morala fora cumpana — sunt cari domnescu astadi in Ungaria.“

„O glóta de 400 de ómeni, parte mai mare neculti, carora munc'a seriósa nu li place, — ambla in strada lui Sándor (Unde e cas'a dietii) pentru de a luá diurne.“

„Duóue din trei parti ale acestei adunari atat'a pricepu despre chiamarea loru publica, ca — la provocarea presiedintelui, trebue se mérga la siedintia. invétia si a lucrá, nu este tréb'a loru.

„Acestu elementu alu dreptei, nu scie de catu se votedie; pre cum d'alta parte, elementulu de aceasi categoria din stang'a, ambla la siedintie cu acea „santa convictiune;“ ca trebue se faca opositiune!“

„De studiatu, nime nu studia obieptele si proieptele de lege. Si-au adusu argumintele gat'a, cari de pre strade, cari de la puste, cari de prin carcimele pe la tiéra.“

„X este lotru, Y. este coticariu, — Petru este tradatoriu de patria, Pavelu calcatoriu de lege, — cest'a falsifica istori'a patriei, cel'a maltratédia poporulu; si asia mai de parte! . . . .“

„. . . . . Ingamfarea si nerusinarea, nesciinti'a si nepotinti'a — siedu astadi in scaunulu stepanirei, ér capacitatea si meritulu se eschidu si se calumniédia. — . . . . . Ferice de cei-ce prin mórte au potutu scapá de acésta trista sórte!

„Astadi in Ungari'a nu essiste omu, de carele se asculte patri'a intréga, pre carele totu insulu l'ar recunosce de adeveratu patriotu! Prin lupt'a parlamentaria de cinci ani s'a desiertatu tóta onórea si intieligiuti'a tierei . . . . . “

„In astfeliu de societate politica mergemu spre viitoriu. — Óre cris'a de facia, vindeca-va acestu

reu? Creá-va noulu ministeriu alte concepte, alte semtiemente!"

„Mare vanitate ar fi a crede acést'a, pre catu timpu partitele remanu totu aceles. Nu este acést'a crisa ministeriale, ci a partiteloru. Pecatele acestora, adunate de multu timpu la olalta, acelea sunt cari se resbuna. Cum nu, candu facia de o maioritate de doue treimi, intre carea si guverniu — nu este diferintia de principia, minoritatea opositiunale printr'unu scandalu improvisatu, reesi a aduce la cadere ministeriulu! Unde e aci naturalulu, unde parliamentariulu!"

„Se splica ca — lupt'a este personale, ér causa publica are numai valóre secundaria, Bine, mane cu noulu ministeriu se póte repeti aceasi istoria, pre langa o maioritate cá cea de astadi . . . —"

Numai unu modu este d'a scapá tiér'a de caote: o nóua alegere . . . . . —"

Societatea academica romana

III.

b) Premiulu Evangeliu Zappa.

Conformu decisiunii societatii academice romane, din siedinti'a dela 13 Septembre 1771, pentru cea mai buna lucrare asupr'a formatiunii cuvinteloru in limb'a romana prin derivatiune si compositiune, se publica concursulu cu programa si conditiunile urmatóre:

I. Program'a.

Tratatulu va coprinde:

A) Una parte generale, in care cu esemplele luate si din alte limbe in legatura de cumnatia cu a nóstra, si mai alesu din limbele clasice, se voru defini si esplica principiele formatiunii cuvinteloru atatu prin sufise séu derivatiuni in intielesu mai strinsu, catu si prin prefise séu compositiune.

B) Una parte speciale, care va avé de obiectu formatiunea prin sufise a cuvinteloru limbei romanesci si care se va intinde:

1. Asupr'a formatiunii cuvinteloru prin sufise séu derivatiuni, cum: mor-ariu (din móra), ferr-icare (din feru), strimt-óre (din strimtu), carn-osu (din carne), vac-utia (din vaca), parent-escu (din parinte), etc.

Pentru fia-care sufisu se va stabili prin numeróse esemple: a) la ce genu de cuventu se afige; b) déca are una singura forma séu mai multe; c) care este intielesulu celu mai generale alu lui; d) cari suntu insemnarile accidentali ce mai póte lua; e) in casurile, in cari intielesulu unui sufisu pare a se atinge cu intielesulu unuia séu mai multoru altoru sufise, care e diferinti'a ce le distinge; f) cari din sufise suntu romanice, paru, prin transformarile fonetice ce au pututu lua in limba nóstra, a-se departa de corespundetórele loru in cele-l-alte limbe romanesci, se se demonstre cu probe indestulatóre acele transformari; g) in fine, atatu in respectulu formei catu si alu intielesului se voru compara sufisele romanesci cu cele corespunditóre din limba latina si din alte limbe surori.

2. Asupra formatiunii cuvinteloru cu prefise, séu compositiuni, cum: ap-punere, oppunere, despunere, com-punere, ne fientia, infamu, etc.

Pentru fia-care prefisu, si pururea in comparatiune cu limba latina si alte surori se va stabili prin numeróse esemple: a) la ce genu de cuvinte se pune: b) ce transformari fonetice sufere: c) care e intielesulu lui generale: d) cari suntu insemnarile speciale si derivate ce mai póte lua; e) care e in fine diferintia de intielesu a unui prefisu, intru catu pare ca se atinge cu intielesulu altui prefisu.

3. Asupra formatiunii cuvinteloru prin compósitiunea a doue cuvinte, cari espreme fia-care unu conceptu bine definitu, cum: cod-albu, batu-jocura, bene-cuventare, lucé-feru, casca-gura, perde-véra, etc. Cautandu a se stabili, prin comparatiune cu latina si alte limbe surori, pene la ce grandu limba nóstra e succeptibile de asemeni compositiuni, si cari anume suntu legile si tipii acestoru formatiuni.

II. Conditiuni.

1. Marimea operatului va fi aprosimativu intre 15—20 cóle de tiparu; formatu octavu ordinariu cu litere garmondu.

2. Termenulu concursului, candu manuscriptele au se vina in cancelaria societatii académice, este la 30 Iuliu, 1874.

Cele venite mai tardiu nu se voru lua in consideratiune.

3. Manuscriptele se cere se fia scrise curatu, legibile si de mana straina, bine legate in fascicule si paginate.

4. In fruntea manuscriptului va fi scrisa una devisa séu moto in ori-ce limba si totu de mana straina.

5. Pe langa manuscriptu se va alatura si una scrisóre inchisa in plicu sigilatu cu sigillulu fara initialele autorelui, adresata catre societatea academica, si purtandu pe adresa d'afara devisa manuscriptului scrisu iérasi de mana straina, éru in intru numele autorelui.

6. Manuscriptele se voru censura si judeca prin sectiunea filologica, care va propune societatii academice in siedintia plenaria premiarea aceluia dintre operatele venite cari va merita premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se voru pastra in archivele societatii pene ce se voru reclama de autorii loru, ale carora numeni remanu necunoscute, fiindu-ca plicurile, ce le voru coprinde, nu se voru deschide.

8. Premiulu defiptu pentru acésta lucrare din procentele fondului Evangeliu Zappa, este de lei noui 1500.

Presiedinte, N. Kretiulescu.

Secretariu generale, V. A. Urechia.

Blasiu, capetulu lui Oct. 1872.

Suntemu ajunsi pana a vedé, ca in urm'a pasirei la mediulocu a calatoriului, a carui comunicatiune din Basn'a a vediutu lumina in nr. 65, si a Reclamului nr. 2 a mai multoru, ce s'au publicatu in nr. 77 a „Gaz. Trans." manipulatiunea mea de paduri atatu de defaimata, este trecuta deja si prin censurarea unei comissiuni, ce a esmis'o Exc. Sa A. eppulu si metropolitulu din Blasiu in persónele Rs. D. canoniciu I. Antonelli, R. Eckhardt silvanistu in bunulu Telekianu din Tiapu, si N. Rusanu, — dela cari duoi insi din urma, cá priceputori de lucru s'a poftitu se depuna si au si depusu anticipative si juramentulu la judecatori'a cerc. reg. de aici in acea privintia, ca voru fi obiectivi. —

Io nu potu se prevedu si se sciu inainte, cum va suná acea censurare; sciu inse, ca incatu acea aru fi pripita, si cu mistificarea starei adeverate a lucrului aru tentá a me apesá cu nedreptulu: in contra acelei'a in tóta intemplarea asiu fi silitu a cere supra censurare judecatorésca prin tienere de occultiune officiósa; pentru ca me sciu a fi satisfacutu consciintiosu detoritiei mele. —

Se-mi lierte déra comunicatoriulu din Basn'a, ca la ataculu d-sale n'am esitu de locu in aren'a publicitatei cu escus'a; ca-ci mie nu-mi ajunge tempulu pentru polemii diuaristice; si de altmentrelea si lasu apretiuirei on. publicu cetitoriu, de óre a avutu acelu atacu criteriile unei seriositati mature, si scrietoriulu lui póte fi consideratu de specialitate in cestiunea, ce a sulevat'o?

Ba chiaru si in urm'a reclamului nr. 2 nu potu intrelasá se nu observezu, ca atacurile, ce-mi suntu indreptate pre calea publica, se paru a-mi fi facute inaintea unui foru incompetentu; pentruca io sum officialu, a carui stare este regulata prin contractu bilateralu, care mi-amu principalii mei proprii; deci carii, dupa relatiunile casuice loru mai bene cunoscute, ii suntu competentulu foru a judecá, ca in casu póte fi sustienuta legatur'a nóstra contractuale, si in casu nu. —

Prin urmare atacurile, ce suntu indreptate in contra mea, io nu le consideru de a-mi fi facute propriamente mie, ci principaliloru mei, adeca: Exc. Sale metropolitului, si veneratului capitulu din Blasiu; pentruca io am intratu in servitiu cá barbatu de specialitate in ramulu de economia, pentru care sumu susceputu, care ramu l'am studiatu, am datu censura din elu in locu competinte, si am betranitu in practisarea lui, — ce am doveditu din ajunsu, candu am fostu susceputu; — cá atare dara io nice ca n'am lucratu si nu lucru, si nice n'am potutu si nu potu se lucru orbicandu si pipaindu, — ci am lucratu si lucru dupa unu planu anumitu, care io inca cu inceputulu funciunei mele l'am substernutu principalului meu; principalulu meu a sciutu bene, ca padurile trebue manipulate, bene séu reu, dar' trebue manipulate; asia dara neoprindu principalulu meu esecutarea planului, ce io l'am substernutu: a trebuitu se presupunu, ca acel'a este lasatu in locu si aprobatu; — deci candu esecutezu io acumu acelu planu: nu potu fi invinovatitu cu manipulatiune neregulata; ci se intielege de sene, ca este invinovatitu principalului meu, ori pentruca mi-a aprobatu, baremu tacitamente, planulu, care n'a fostu bunu, — ori pentruca nu controleaza esecutarea acelui'a. —

Si io din parte-mi cu atat'a asiu fi finitu. —

Nu-mi potu permite inse, cá se nu mai facu unele reflexiuni si la acea parte a atacuriloru, prin care dara suntu atinsi DD. principali ai mei, cumu adeca prin manipulatiunea mea sinistra, sub li s'aru predá si nimici averea nationala.

In acestu meritu inainte de tóte trebue se notificu, ca este lucru nu numai de notarietate publicu, dar' si constatatu prin note officióse, ca padurile dominiului metropolitanu din Blasiu, io nu le-am preluatu nice in stare infloritóre, nice de sub un'a manipulatiune regulata, — ci acele Exc. Sale metropolitului de acumu i-au venitu in stare decolata sub stepanire.

Acei „mai multi" de sub reclamulu nr. 2 voru sci bene, ca despre acestea paduri anca sub repausatulu metropolitu fericitulu Al. St. Siulutiu, si sub tempulu fondului intercalare s'a publicatu cumca tóte su — devastate. —

Ca io am taiatu dá si io din acestea paduri: acést'a stá; pentruca lipsele curinti trebue acoperite; dér' taieturile facute din ordinulu meu nu potu fi judecate cu fundamentu, decatu déca reportulu, pre lenga care am preluatu io acestea paduri se va alatura si asemená cu starea faptica de presentu a padurilor, si cu assignatiunile, ce mi s'au datu in restempu pentru estradare de materialu de lemne spre scopuri anumite, precumu cu planulu de manipulatiune, care sta sub esecutiune. —

Fara acésta alaturare si asemenare se voiésca óre-cine a aruncá macaru tóta thin'a de pre ulitiele Blasiului, si din giuru in DD. principali ai mei, ori déca este mai cu placere, in mene, — acea póte se me apésa la pamentu; dér manile si fati'a obrasului meu nu le póte mangí. —

Io firesce, ca sum in stare cu datele referite la estradarea de materialu din paduri, plus minus a me poté legitimá, ca pre ce basa si spre ce scopu s'a estradatu acel'a, si unde se afla equivalentulu lui?

Dicu plus minus; pentruca, precum pré bene trebue se scie toti barbatii de specialitate, anca si in regiunile, unde se duce mai puciena lipsa de lemne, nu póte fi aparata proprietatea de paduri chiaru de tóte prevaricatiunile; deci cu atatu mai pucienu este cu potentia acést'a pentru padurile concrediute manipulatiunei mele in giurulu Blasiului, unde domnesce si mai vertosu pena la deschiderea calei ferate a domnitu si mai tare un'a lipsa de lemne atatu de infricosiata, in catu dupa inceperea tempuriloru mai recoróse, orce servitiu se fi pretensu, si asia dicandu dela orce omu, cu care ai avutu a face, — trebuiai se fligata cá la osenda, ca -ti va cere lemnu in plata séu preste plata; —

Éra in privinti'a proiectelor mele date despre manipularea sistematica a unei si altei paduri, si prin acceptare trecute de planuri, ori in privinti'a opiniuniloru mele date la provocari, ce mi s'au facutu in casuri specifice, me potu legitimá cu aplicarea theoriei generale despre silvicultura, si a praxei usuate la tóte manipulatiunile sistematice de paduri, ca acelea le am facutu cu cestea in consonantia. —

Si prin acést'a vinu a fi escusati si DD. principali ai mei in privinti'a inspectiunei si controlarei, ce o au preste manipulatiunea mea; —

dér' un'a astfeliu de pertractare copiosa si ampla, precum se póte convinge si onor. publicu cetitoriu, nu incape in acestu cadru diuaristicu. —

ajunga-mi dara a respunde numai la invectivele speciali, ce mi suntu facute in celea doue locuri insemnate mai susu; si anumitu:

(Va urmá.)

Din valea Somesiului mare in Transilvani'a.

In numerulu 87 alu foiei „Albina" a aparutu din valea Somesiului micu unu articlu subscrisu de anonimulu „Puritanu".

Materi'a acelui articlu se potú imparti in doue parti. —

In partea I dlu corespundente se nesuesce din respoteri a aperá inaintea on. publicu reputatiunea dlui professoru gimn. in Nasendu: Nicolau Popu. Unu lucru fórte demnu de corespundentele respectivu, si si io consemtiescu cu densulu cu tóta potérea cuventului intru apararea onórei si a reputatiunei ori-carui omu de omenia, cu atatu mai vertosu a unui professoru, educatoriu alu poporului, carele are mai multa lipsa cá ori ce oficialu din altu

statu de renume si reputatiune buna, atunci candu dens'a ar' fi in periclu de a fi atacata. Si din altu punctu de vedere totu respectulu, tóta reputatiunea si multiamit'a, cu tóte ca io pu afiu lucru cu cale cá cineva se traga degetu cu o fóia umoristica in o fóia seriósa. — Dér' io nece acea frica nu am, ca bun'a reputatiune, de carea se va fi bucurandu respectivulu dnu professoru, s'ar' fi adusu in periclu prin nu sciu ce oda din gur'a satului, inaintea ómeniloru intielepti, cari ru se lasa a fi purtati cá tresti'a de ventu, si suntu redicati preste atari lucruri, cu tóte ca de alta parte nu aprobu nece io acea, cá unu discipulu se scria preste magistrulu seu nece in gluma nece seriosu catu e negru sub unghia superatoriu ori si candu.

Pana aci mergemu pre o cale cu dlu corespundente, si-lu asecurezu, ca insumi voiu fi celu d'intaiu, carele voiu pasi spre apararea reputatiunei ori carui omu de omenia, cu atatu mai tare a unui professoru.

Trecu la partea a dóu'a.

Déra, concedetimi ve rogu dle Redactoru, cá unulu, carele iubescu adeverulu si bun'a cuviintia si urescu mentiun'a si nerecunoscinti'a facia cu ori si cine, se vorbescu pucine cuvente prin laudabilulu d-vóstre diuariu intru intielesulu dreptatiei, ca-ci ar' fi dauna, cá on. publicu se fia dusu in retecire facia cu unele persóne, si facia cu institutele, unde s'au crescutu si crescu cei doi teneri despre care se plange dlu corespundente.

Esti dle „Puritanu" certu, ca autorulu acelei ode, carea nar' meritá nece a se amenti, suntu ambi, ori unulu din acei doi teneri fosti gimnasisti in Naseudu? — Atunci iai la trei parale, si-ti sta liberu a le intentá procesu, cá se le resplatesci.

De cumu-va inse nu esti certu, atunci de iubesci adeverulu si bun'a cuviintia facia cu ori si cine, cumu dici, bine-ti stá, ca arunci cu murdaria in nesce tineri seraci, si vrei se le strici viitoriulu?

Cine te a pusu pre Dta depre „valea Somesiului micu" se clasifici pre acei doi teneri cari in valea Somesiului mare au crescutu, din — morale si progresu? Óre aceia nu au avutu mai marii loru, cari iau clasificatu? Óre unu corpu professorale intregu n'au fostu mai in stare cá dta ai cunósce? — Dute si arunca unu picu ochii in actele oficióse ale institutului gimnasiale din Naseudu, carele e famosu de rigidu in darea calculilloru din portarea morale si progresu, la cari de buna séma cá professoru la acelu institutu atatu de laudabile va fi luatu parte si dlu prof. N. Popu, si te vei convinge, ca viati'a aceloru doi teneri nu a fostu asiá scelerata si criminale etc. cumu dici. —

Ti a trecutu prin mente, ca prin ast'a maniera arunci tina si in dlu professoriu, pre care-lu aperi, si in institutulu acel'a, in carele au fostu crescuti acei doi teneri, si carele sierbesce romaniloru spre onóre, si in institutulu, in carele acei doi teneri se crescu astadi. De unde ai dta cutediarea profetica de dici: ca „spre daun'a si rusinea santei nóstre beserici crestine suntu primiti in unu seminariu domesticu" etc.?

Dta cunosci mai bine ómenii, cá cei dela centrulu diecesei?

Iè sém'a se nu te insieli si blamedi inaintea publicului si in acésta privintia cá si in acea, ca-i faci „adeverati criminalisti" „ca au spartu lotresce in tempu de nópte ferestrile binefacatoriului seu".

Si déca au fostu trasi inaintea tribunalului, si dta cá unulu „din valea Somesiului micu" nu ai sciutu, candu ai scrisu articlulu, cum s'a finitu lucrulu, ti voiu sierbi io, cá unulu din valea Somesiului mare cu unu lucru certu, ca acei doi teneri se dechiarara de nevinovati la acea, cu ce fura acusati la tribunalu. —

De alta data ne crutia, déca vrei se te crutiamu. Vale.

Unulu, carele iubesce adeverulu si bun'a cuviintia.

O depesia din Constantinopole, adresata diarului Times din Londra, arata cumca in Bulgari'a s'au arestatu emisari ai comitetului bulgaru de revolutiune, carele are residentí'a sa in Bucuresci. La persónele arestate s'au aflatu scrisori fórte compromitietóre.

Montenegro. Unu nou conflictu s'a ivitu intre Montenegro si Turci'a, carele póte se duca la ciocniri mai crancene, decatu cele din urma dela Colasiu. Turcii pretindu dreptulu, de a urmari locuitorii montenegrini, cari au comisu crime pe pamentu turcescu, si pe pamentu montenegrinu, — fara a admite inse reciprocitatea.

Serbi'a inca totu e incordata din causa, ca Turci'a totu nu desierta cetatile Mali-Zvornicu si Ascar, cari in 1862 dupa bombardarea Belgradului trebuiea Turci'a se le desierte deodata cu celelalte 6 desiertate atunci — — — —

Scupcin'a Serbiei a intetitu acum urgenti'a causei acesteia.

Varietati.

— Noutatea cea mai prospeta de la Pest'a e ca in siepte Dec. la cestiunea de limba a representatiei capitalei s'a primitu exchiderea altoru limbe afara de maghiara; 17 deputati sasi mersera la presedintele cu propunerea, cá paragrafulu acela se stearga, tumultu mare si turbatu si asia remase excisiva limb'a maghiara privita.

— **REVISTA SCIENTIFICA nr. 19,** are sumariulu:

Cronica de P. S. Aurelianu. Geografia. — Omulu fossilu dela Mentonu, de Gr. Stefanescu. Economia rurala. — Note economice asupra judetiului Prahova, de P. S. Aurelianu. Bibliografie, „*„ Stampa. — Omulu fossilu dela Mentonu.

Bibliografia. Se afla de Vendiare la Librariile Socec si G. Ioanidu si la autori:

Manualu de Agricultura pentru cl. I, (Bucuresti, pretiu 1 l. n.) de P. S. Aurelianu. Catechismulu economiei politice (Bucuresci pret. 1 l. n.) de P. S. Aurelianu. Elemente de Zoologia (Bucuresci pret. 2 sf.) de Gr. Stefanescu. Animalele antidilluviane cu 35 figuri litogr. (Bucur. pret. 2 sf.) de Gr. Stefanescu. Cursu de Himia elementara (Iassi, pret. 5 l. n.) de P. Poni. Aritmetica rationala pentru cl. I si II, (Bucur. pret. 3 l. n.) de El. Angelescu. Elemente de Geometria (Iassi, pret. 3 l. 25 b.) de I. M Melicu. Elemente de aritmetica (Iassi, pret. 2 l. 80 b.) de I. M. Melicu. Elemente de Mineralogie part. I. (Bucur., pret. 4 l. n.) de S. C. Mihailescu. Cursu de Algebra elementara, (Bucur., pret. 1, 25) de El. Angelescu. Elemente de Fisica pentru usulu scóleloru elementare si superiore, impreuna cu unu atlasu de 24 stampe cu figuri litografate, (Bucuresci, pret. 10 lei noui) de Em. Bacalogiu. Influentí'a lumei asupr'a vietiei (Bucuresci) de S. C. Mihailescu.

— (Odenióra si astadi!) Sub titlulu: „Resbelulu si Englitera, de la 1488 pana la 1815," gasimu in „Le Constitutionnel" o mica dare de séma, in carea se reproducu mai multe date insterice si cifre, ce merita a fi reproduse:

„Erá unu timpu, candu Englitera se numerá intre poterile cele mari si nu suferiá ca afacerile internationale se se reguleze fora dens'a. Atunci ea nu se tocmiá nici cu ómenii sei, nici cu banii sei; ea cheltuiá atunci mai lesne unu miliardu de catu astadi unu penny; diurnalele sale nu se puneau la sold'a ori cui ar fi; ministrii cari o guvernau, ar fi gasitu fórte impertinentu cá unu Bismark óre-care se-si permita de ali dictá vointiele sale; dara si preponderanti'a sa erá primita in modu universalu; ea erá in adeveru arbitriulu lumei.

Este curiosu de essaminatu, in lung'a si infloritóri'a perioda de la 1688 pana la 1815, catu a costatu resbelele, la cari Englitera a luatu o parte efectiva prin armele si capitalurile sale. Eca aci unu tablou:

1. Resbelulu revolutiunei, inceputu in 1688 si terminatu in 1697 prin pacea de la Ryswick, a costatu 900 de milióne. Tacs'a seraciloru s'a redicat atunci la 18 milióne pre anu; cartulu (200 litre) de grau se platea cu 53 de franci.

2. Resbelulu succesiunei din Ispania, inceputu in 1702 si terminatu in 1713 prin pacea de la Utrecht, a costatu 1 miliard 503 milióne. Cartulu de greu 55 fl.

3. Resbelulu succesiunei Austriei, de la 1739 pana la 1748, a costatu 4 miliard 350 milióne. Tacs'a seraciloru se urca cu 12 milióne pre anu; Cartulu de grau 40 fl.

4. Resbelululu de siepte ani, de la 1756 si 1763, a costatu 2 miliarde 800 milióne. Tacs'a seraciloru se urca la 25 milióne; Cartulu de grau 50 fl.

5. Resbelulu cu America, de la 1775 pana la 1783, a costatu 3 miliarde 600 milióne. Tacs'a seraciloru 45 milióne, cartulu de grau 60 franci.

6. Resbelulu revolutiunei francese, de la 1793 pana la 1802, a costatu 11 miliarde 593 milióne. Tacs'a seraciloru 88 milióne; cartulu de grau 98 fl.

7. Resbelulu contra lui Napoleone, de la 1803 pana la 1815, a costatu 25 miliarde 875 milióne. Tacs'a seraciloru 130 milióne; cartulu de greu 155 fl.

Astfeliu intr'unu periodu de 153 ani, Englitera a avutu 65 de resbele, cari au costat'o 75 miliarde, din cari 51,725,000,000 au fostu platite cu propriele recurse ale statului, ér restulu, adeca 20,210,000,000 prin mediiloculu unui impramutu.

Quantum mutata ab illa! esclama „Le Constitutionnel" terminandu." — (d. Pressa.)

— **Siedietória agricola la tiéra** de d. prof. Constantinescu, unu opu fórte practicu pentru agricultori, se anuncia in Revista sciintifica, a fi esitu la lumina.

Alel e de lucratu cu tóte luminele folositórie; se lasamu certele de partite si secaturele confesionali, ca ne ridu si copii, ca suntemu atatu de infundati in noroiulu bigotismului machiavelisticu, in catu nu ne tignesce a eda neci 2, 3 numeri din diurnale, se nu punemu oleiu pe foculu urei si alu dusmaniei intre fratii de unu sange. Se ve deslarvezu eu, ca ce cugetu aveti cu activismconfessionalismulu si cu ultramontanismulu? —

Nr. 2304—1872. 1—3

Publicatiune.

In Comitatulu Turdei Cerculu Trascaului suntu urmatórele 6 notariate cercuale prin Concursu a se implére adeca: 1 Cerculu Trascaului, de care se tiene orasiulu Trascau, comunele Busu si Vidolmu. 2. Trascau szt. Giorgiu, Valea si Bedeleu. 3. Lupsia si Siasavincza. 4. Selciu'a de josu si Selciu'a de susu. 5. Posiag'a de josu, Posiag'a de susu si Lunc'a; si a 6. Muresiu Decsa, Cucuduiu de josu si Cucuduiu de susu.

Cu acestea posturi de Natoriate Cercuale suntu impreunate: o leafa anuala de 400 fl. v. a. precum si quartiru liberu.

Concurentii in tienórea Art. de lege XVIII. din anulu 1871 si a ordinatiunei inaltului Ministeriu de interne de dtto. 25 Septembre 1872 Nr. 29626 au de asi indreptá suplicele loru instruate pana in 20 Ianuariu 1873 la acestu Iudeciu procesuale.

Susu amintitele Notariate Cercuali incependu din 1-a Ianru 1873 prin alegerea membriloru Comiteteloru Comunele din acelasiu Notariatu se voru implé.

Dela Iudele processuale alu Cerculoi Trascau in 6 Decembre 1872.

Samsone Ratiu,
jude cercuale.

---

ad Nr. 1929/en/1872. 1—3

Concursu.

Spre ocuparea posturiloru notariale in cerculu Naseudului, conformu Art. de lege XVIII. et. 1871 § 67 si anume:

a) pentru unu notariu, in comun'a mare Naseudu.

b) pentru unu notariatu cercuale, in comunele grupate: Rebrisiór'a, Rebra mare si Parv'a, cu locuintí'a in Rebrisiór'a.

c) pentru unu notariu cercuale, pentru comunele grupate; Salv'a si Hordou, cu locuintí'a in Salv'a.

d) pentru unu notariu cercuale, pentru comunele grupate: Bichigiu, Telciu si Romuli, cu locuenti'a in Telciu, se escria prin acést'a concursu, pona in ultim'a Decem. a. c., pona in care timpu, voitorii de a ocupá ver-unulu din acestea posturi, voru avé de asi ascerne la acestu oficiu suplicele instruite.

Emolumentele impreunate cu acestea posturi suntu normate in susu citatulu §-fu.

Naseudu 7 Decembre 1872.

Oficiulu cercuale.

Marianu.
jude.

Cursurile

la bursa in 10 Dec. 1872 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	— fl. —	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 74	„ „
Augsburg	—	—	108 „ —	„ „
Londonu	—	—	109 „ 30	„ „
Imprumutulu nationalu			— 66 „ 05	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			69 „ 90	„ „
Obligatiunile rurale ungare			79 „ 50	„ „
„ „ temesiane			78 „ —	„ „
„ „ transilvane			77 „ 25	„ „
„ „ croato-slav.			— „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	964 „ —	„ „
„ creditului	—	—	338 „ 75	„ „

Publicatiune de inarendare.

In urm'a ordinatiunei ministeriului reg. ung. de agricultura din anulu 1872 Nr. 13273 se esarendéza mai multe bunuri mici tienetórie de dominiulu reg. ung. de stava a Fagarasiului sub urmatóriele conditiuni si modalitati.

Nr. positiunii	Numele partiloru de arèndatu	Mori de farina	Dreptulu de càrcimaritu	Portoriu (vama) de poduri	Baia de piétra	Annotatiuni
1	Fagarasiu	dóue cu 8 róte	numai dreptulu	dela podulu acoperitu		Cracimele suntu provediute mai in totu loculu cu gradini. —
2	Beclénu		casa de carcima			In urbea Fagarasiului dominiulu ecsercéza esclusivu dreptulu carciumaritului de vinu si bere (olavina) dela an. nou pana la Sân-Mihaiu, dela Sân-Mihaiu inse pana la anulu nou si urbea se folosesce de acestu dreptu deimpreuna cu dominiulu. Dreptulu venderei de vinarsu (rachiu) -lu practiza dominiulu eschisivu numai in cantinulu dein fortaretia. —
3	Riusioru		»			
4	Mundra		»			
5	Todoriti'a	una cu 2 róte	numai dreptulu			
6	Galati		casa de carcima			
7	Sierpeni	una cu 4 róte	»			
8	Persiani		»		baia de piétra	
9	Gridu		numai dreptulu			In comunele: Beclénu, Riusioru, Mundra, Todoriti'a, Parèu, Uci'a super., Gridu, Breaz'a, Veneti'a super. si infer., Coman'a super. si infer. si Porumbaculu infer. se esercéza dreptulu carciumaritului de vinu si vinarsu (rachiu) preiu dominiu deimpreuna cu boierii, inse cu eschiderea fostiloru urbarialisti, cesti dein urma se bucura de acestu dreptu numai dela Sân-Mihaiu pana la anulu nou, si inca si atunci deimpreuna cu cei mai susu amentiti.
10	Coman'a infer.	dóue cu 4 róte	casa de carcima			
11	Cuciulat'a		numai dreptulu			
12	Lupsi'a	una cu 1 róta	»			
13	Veneti'a super.	una cu 2 róte	»			In comunele: Sierpeni, Sinca nóua, Persiani, Lupsi'a si Sarat'a acestu dreptu, cu esceptiunea sesonului dela Sân-Mihaiu pana la anulu nou, sub care restempu si ceilalti locuitori ai comunei se bucura de acestu dreptu, — lu folosesce esclusivu numai dominiulu.
14	Coman'a super.	dóue cu 3 róte	»			
15	Veneti'a infer.		casa de carcima			
16	Parèu		»			
17	Sinc'a nóua	una cu 2 róte	numai dreptulu			
18	Porumbaculu infer.	una cu 4 róte	casa de carcima			
19	Sarat'a		numai dreptulu			
20	Porumbaculu super.		casa de carcima			
21	Uci'a de susu	una cu 2 róte	»			
22	Breaz'a		numai dreptulu			In comunele: Galati si Cuciulat'a usaza dominiulu deimpreuna cu consocii proprietari de acestu dreptu dela anulu nou pana la Sân-Mihaiu, inse cu eschiderea fostiloru urbarialisti; dein contra dela Sân-Mihaiu pana la anulu nou se folosesce deimpreuna cu eliberatii de acestu dreptu.

Tempulu arendei se incepe in 1-a Aprile 1873 si tiene pana la 31 Decembre 1878. —

Arend'a se face pe basea ofertelor si a licitatiunei publice. —

Voitorii de a arendare prin oferte au de a-si asterne ofertele sale inchise si provediute cu timbru de 50 cr. si cu vadiu de 10% pana in 23 Decembre a. c. la 9 óre antemeridionali la subscrisulu oficiu reg. silvanale, unde se potu vedé si conditiunile de inarendare. —

Ofertele se potu face séu pre cate unele obiecte de arenda deosebite, séu pre mai multe la olalta, si cu deosebire dreptulu carciumaritului si morile se potu da si la olalta impreuna. —

Pre edificiale de economia si cele apartienutória de ele suntu arendatorii detori ale asigurá contra focului si din tempu in sempu ale repará si ale tiené in continua stare buna. —

Subarendarea se póte face numai cu aprobarea prin ministeriulu ung. de agricultura. —

Darea de statu si accidentiele de desdaunarea de pamentu si greutatile patronatului le platesce dominiulu; tóte celelalte greutati amblatórie dupa aceste posessiuni e detoriu arendatorulu ale solvi fora nece una subtragere. —

Incependu din 23 Decembre a. c. dela 9 óre antemeridiane se voru licitá aceste bunuri si drepturi séu singuratice séu cumulative, dupa cumu se va vedé mai cu folosu sub decursulu licitatiunei. —

Voitorii de a licitá suntu detori a depune 10% din pretiulu strigarii cá vadiu. —

Atatu cu privire la ofertele scrise, catu si la licitatiunea verbale se considera cá principiu, ca intreprinderea arendei cumulative se prefera celei singuratece. —

In ofertele sigillate are a se descoperí determinatu, ca ofertorele cunósce obiectulu de arenda si conditiunile, si pre basea acelor'a -si face ofertulu, a carui suma in bani pe unu anu are a se scrie curatu cu cifre si litere. E de a se insemná cu punctualitate si numele partei de arenda, pre care se face ofertulu; mai departe numele ofertorelui, alu locuintiei (domiciliului) si alu postei ultime. —

Fiacare intreprendiatoriu e datoriu a-si justificá destoinici'a (harnici'a) de a arendá, si starea bunuriloru sale deajunsu. —

Arendatorii, cari cu privire la trecutu suntu in restantia, cari stau sub concursu séu tutoratu, séu cari s'au pedepsitu pentru crima de castigu nelegiuitu nu potu licitá.

Fagarasiu, 25 Novembre 1872.

3—3

Oficiulu reg. ung. silvanale.

Redactoru responsabilu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.